

دانشکده مهندسی کامپیوتر و فنآوری اطلاعات دانشگاه صنعتی امیرکبیر

گزارش تمرین دوم درس مدلهای احتمالاتی گرافی

استاد درس:

دکتر نیکآبادی

نام دانشجو:

احمد اسدى

94171.91

فروردین ۱۳۹۵

فهرست مطالب

١	بع با دستهبند <i>ی ک</i> ننده بیز ساده	تقطي	١
١	دستهبندی کننده بیز ساده به عنوان عملگر تقطیع	1.1	
١	تاثیر نویزهای مختلف بر عملکرد دستهبندیکننده بیز ساده	۲.۱	
۲	بع با استفاده از مدل میدان تصادفی مارکف	تقطب	۲
٢	بررسی مدل	1.7	
٣	تاثیر اهمیت یکپارچگی برچسبها نسبت به سطح خاکستری	7.7	
٣	نحوه تغییر دما	٣.٢	
۴	مقداردهی اولیه برخی پیکسلها	4.7	
۴	تاثیر نوع همسایگی	۵.۲	
۴	بررسی تاثیر نویز	۶.۲	
۴	تقطیع داده واقعی در فضاهای رنگی مختلف	٧.٢	
۵	تقطیع تصویر با بیش از یک ویژگی	۲.۸	
۸	onles.	تمض	۳

۱ تقطیع با دستهبندی کننده بیز ساده

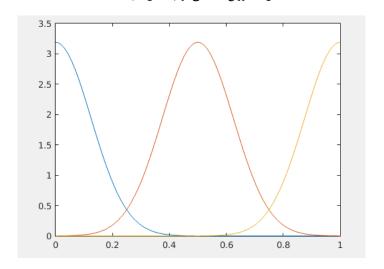
در این قسمت، ابتدا به بررسی دستهبندی کننده بیز به عنوان عملگر تقطیع پرداخته و سپس تاثیر نویزها مختلف بر نتیجه این دستهبندی کننده را بررسی مینماییم.

۱.۱ دستهبندی کننده بیز ساده به عنوان عملگر تقطیع

در این بخش قصد داریم، با استفاده از دستهبندی کننده بیز ساده، تصویر ورودی را به سه قطعه مختلف تقسیم نماییم. برای این منظور، تنها از مقدار سطح خاکستری نقاط تصویر به عنوان ویژگی استفاده مینماییم. رابطه ۱، به عنوان رابطه پایه این دستهبندی کننده مورد استفاده قرار می گیرد. در این بخش ابتدا با استفاده از روش MAP ۱، کلاس مربوط به هر پیکسل را تخمین میزنیم.

$$P(\Theta|X) = \frac{P(\Theta, X)}{P(\Theta)} \tag{1}$$

به عنوان اولین گام در این فرایند، باید مدل بیز ساده را جهت تقطیع تصویر به سه قطعه مختلف، آموزش دهیم. برای آموزش این مدل، کافیست تعداد پیکسلها از هر سطح خاکستری مختلف را شمارش کنیم. با توجه به این که تمام پیکسلهای تصویر آموزشی ما فقط دارای سه سطح خاکستری مختلف هستند، هر سطح خاکستری دقیقا بیانگر یک کلاس است. با این توضیح، نسبت تعداد پیکسلهای هر سطح خاکستری به کل پیکسلها برابر با $P(\Theta)$ است. برای مدل کردن احتمال توام $P(\Theta,X)$ از یک توزیع گاوسی استفاده مینماییم که میانگین آن برابر با سطح خاکستری کلاس مورد نظر باشد و واریانس هر سه توزیع توام (یک توزیع به ازای هر کلاس) را با هم برابر و برابر با $P(\Theta,X)$ در نظر میگیریم. شکل ۱ توزیع احتمالی توام اولیه را که در این بخش در نظر گرفته شده است، نمایش میدهد. با اعمال شرایط فوق به مدل، میتوان مدل را طوری آموزش داد که برای تقطیع تصویر به سه سطح خاکستری مناسب باشد. این مدل شکل ۱: توزیع احتمالی توام کلاسهای مختلف

روی دادههای بدون نویز به طور دقیق عمل مینماید. اما در مواردی که تصویر شامل نویز باشد، بسته به قدرت نویز در هر پیکسل میتواند دچار خطا شود. با توجه به نمودار ۱، پیکسلهایی که در اثر نویز، تغییر زیادی در سطح خاکستری آنها ایجاد شده باشد، اشتباه تشخیص داده خواهند شد.

۲.۱ تاثیر نویزهای مختلف بر عملکرد دستهبندی کننده بیز ساده

شکل ۲ نشان دهنده نتیجه تقطیع تصاویر با استفاده از دسته بندی کننده بیز ساده است. همان طور که مشاهده می شود، در صورتی که قدرت نویز اعمال شده، خیلی زیاد نباشد، دسته بندی کننده قادر به دسته بندی صحیح تصویر است. اما در صورتی که نویز ورودی، قدرت زیادی داشته باشد، این دسته بندی کننده کمک

Maximum A Posteriori

زیادی به تقطیع تصویر نمی کند. در شکل ۲ به هیستوگرام تصاویر نویزی دقت نمایید. تا جاییکه شکل این هیستوگرام شبیه به شکل ۱ باشد، دستهبندی کننده به خوبی عمل می کند. در غیر این صورت، عمل تقطیع با مشکل روبرو می شود.

۲ تقطیع با استفاده از مدل میدان تصادفی مارکف

برای بهبود عملکرد تقطیع، میتوان از مدل میدان تصادفی مارکف استفاده کرد. در این مدل علاوه بر فاکتور میزان سطح خاکستری نقاط، فاکتور دیگری تحت عنوان سازگاری با نقاط همسایه، تعریف نموده و از آن در فرایند تقطیع استفاده مینماییم. ایده اصلی در این بخش این است که معمولا برچسب هر پیکسل، با برچسب همسایگان آن پیکسل، سازگار است. با در نظر گرفتن این فاکتور، از ایجاد نقاط یکه در تصویر که برچسب آنها با برچسب همه یا بیشتر همسایگانش مغایر باشد جلوگیری میکنیم.

در ادامه، ابتدا به بیان مدل پرداخته و روش اجرای الگوریتم را توضیح خواهیم داد. سپس به بررسی پارامترهای مدل از جمله میزان اهمیت یکپارچگی برچسبها نسبت به سطح خاکستری پیکسلها را مورد بررسی قرار خواهیم داد. خواهیم داد.

1.۲ بررسی مدل

اگر فاکتور اول را برابر با توزیع احتمال توام برچسب هر نقطه و سطح خاکستری آن مطابق با رابطه ۲ در نظر بگیریم و فاکتور دوم را مطابق با رابطه ۳ تعریف کنیم، رابطه ۴ بیان کننده مدل مورد استفاده در این بخش خواهد بود.

$$\Phi_i(X_i, \Theta) = PDF(X_i; \mu_{\Theta}, \sigma_{\Theta}) \tag{7}$$

$$\Phi_{ij}(X_i, X_j) = \begin{cases} 1 & \Theta_{X_i} = \Theta_{X_j} \\ -1 & \Theta_{X_i} \neq \Theta_{X_j} \end{cases} \tag{\ref{eq:posterior}}$$

$$P(X_1, X_2, \cdots, X_n, \Theta) = \frac{1}{Z} \left(\prod_{i=1}^n \prod_{j \in Neighbours(X_i)} \Phi_{ij} \right) \cdot \prod_{i=1}^n \Phi_i$$
 (f)

برای تشخیص برچسب هر پیکسل در این حالت، باید Θ را طوری پیدا کنیم که رابطه $\dagger$ بیشینه شود. برای بدست آوردن این مقدار، تابع آرا را به شکل رابطه $\bullet$ تعریف می کنیم و با استفاده از روش شبیه سازی تابکاری اپرامتر بهینه $\bullet$ را محاسبه مینماییم.

$$V = \sum_{i=1}^{n} ((1-\beta)\Phi_i(X_i, \Theta) + \sum_{j \in Neighbours(X_i)} \beta \Phi_{ij}(X_i, X_j))$$
 (d)

با توجه به این که محاسبه تابع آرا برای کل تصویر زمان بر است، به جای محاسبه مقدار کل تابع آرا در هر مرحله از الگوریتم شبیه سازی تابکاری، مستقیما میزان اختلاف ایجاد شده در تابع آرا به ازای تغییر برچسب پیکسل rام، را محاسبه می کنیم. رابطه ۶ میزان اختلاف تابع آرا به ازای تغییر برچسب پیکسل rام، محاسبه می نماید. با اعمال این روش، سرعت اجرای الگوریتم به صورت چشم گیری افزایش یافت.

$$\Delta V = (\mathbf{1} - \beta)(\Phi_r(X_r, \Theta_r^{new}) - \Phi_r(X_r, \Theta_r^{old})) + \mathbf{Y}\beta \sum_{j \in Neighbours(X_r)}(\Phi_{rj}^{new}(X_r, X_j) - \Phi_{rj}^{old}(X_r, X_j)) \quad \text{(5)}$$

تغییرات بعد از اعمال هر تغییر صورت می گیرد. پس از اعمال تمام تغییرات مجاز در یک تکرار، تمامی پارامترها از جمله نرخ تغییر در تکرار به شکل خطی تغییر می کنند. رابطه ۷ نحوه کاهش نرخ تغییرات در هر تکرار را نمایش می دهد.

$$\xi = \xi_{init} + \alpha k \tag{Y}$$

شکل ۳ خروجی مدل مارکف را با خروجی مدل بیز ساده برای یک ورودی نویزی نمایش میدهد. همانطور که ملاحظه می شود، عملکرد مدل میدان تصادفی مارکف در مقایسه با نویز بسیار بهتر از عملکرد مدل بیز ساده است. همانطور که مشاهده می شود، در خروجی مدل میدان تصادفی مارکف خطاهایی وجود دارد که با ادامه دادن الگوریتم این خطاها هم از بین خواهند رفت اما به دلیل کم بودن دما در این مراحل، تعداد تکرار برای حذف این خطاها زیاد است. بنابراین، الگوریتم را در مرحله دهم متوقف کردیم.

۲.۲ تاثیر اهمیت یکپارچگی برچسبها نسبت به سطح خاکستری

در رابطه ۶۰ پارامتر eta تنظیم کننده میزان اهمیت فاکتور یکپارچگی برچسبها نسبت به فاکتور سطح خاکستری است. هرچه این مقدار بزرگتر باشد، تاثیر این فاکتور از فاکتور سطح خاکستری بیشتر می شود. اگر مقدار این پارامتر به صفر برسد، مدل ارائه شده تبدیل به مدل بیز ساده که در قسمت قبل معرفی شد، می شود.

روشهای مختلفی برای پیداکردن مقدار بهینه برای این پارامتر وجود دارد. ما در این پروژه، مقدار این پارامتر را به طور خطی مطابق با رابطه ۸ تغییر میدهیم. در این رابطه، lpha شیب خط افزایشی، lpha شماره مرحله و eta_{init} مقدار اولیه eta است.

$$\beta = \beta_{init} + \alpha k \tag{A}$$

مقدار اولیه β_{init} را صفر قرار میدهیم تا در مرحله اول، مدل شبیه مدل بیز عمل کند. به این طریق، الگوریتم به سرعت به حالتی نزدیک به حالت بهینه نزدیک میشود. **اعمال این روش، تاثیر بسزایی در افزایش سرعت همگرایی الگوریتم ایجاد کرد.** به این طریق در اولین تکرار، خروجی الگوریتم شبیه خروجی دسته بندی کننده بیز ساده میشود. با تکرار مراحل بعدی، گام به گام سعی در حذف نویز در تصویر نهایی می کنیم. با افزایش گام به گام این پارامتر، اهمیت برچسب پیکسلهای همسایه، بیشتر میشود و پیکسلهایی که به طور یکه در یک همسایگی دارای برچسبی متفاوت نسبت به همسایگان خود هستند، تصحیح میشوند. این مراحل به بهبود عملکرد مدل کمک زیادی می کنند.

شکل † تاثیر پارامتر β را بر عملکرد الگوریتم نمایش میدهد. نویز تصویر در همه مراحل این آزمایش به شکل گاوسی و با $^{\prime}$ و اعمال شده است. همانطور که در شکل مشاهده میشود، مقادیر پایین برای پارامتر β قدرت الگوریتم را در رفع نویز، کاهش میدهد. از طرفی، افزایش بیش از حد مقدار این پارامتر هم، با غلبه بر مقدار فاکتور اول (سطح خاکستری نقطه) منجر به افزایش خطا و کاهش کارایی الگوریتم میشود. بهترین روش ممکن برای کنترل الگوریتم و بالا بردن سرعت، افزایش تدریجی این پارامتر به صورت خطی است.

٣.٢ نحوه تغيير دما

در این قسمت، دو مرحله تغییر دمای مختلف را مورد بررسی قرار می دهیم. در روش اول، دمای سیستم را به طور خطی کاهش می دهیم تا به یک حد آستانه ای برسد. در روش دوم، دما را مطابق با یک نمودار نمایی تغییر می دهیم . در روش اول، دما مطابق با رابطه ۹ و در روش دوم، مطابق با رابطه k شماره مرحله و k>0 مقادیر ثابت هستند.

$$T = T_{init} + \alpha k \tag{9}$$

$$T = \frac{1}{\sqrt{1}\pi} \cdot e \cdot (-\cdot / \cdot \Delta k^{\mathsf{T}}) + 1 \cdot$$
 (1.)

در رابطه ۹، دما به طور یکنواخت و خطی، کاهش مییابد. زمانی که دما زیاد است، به الگوریتم بیشتر اجازه میدهیم تا پارامتر غیر بهینه را انتخاب نماید و رفتار تصادفی الگوریتم شدید است. اما به مرور زمان و به طور یکنواخت، این اجازه کمتر میشود و در مراحل انتهایی الگوریتم، رفتار تصادفی به حداقل ممکن خود میرسد و الگورتم، فقط در جهت بهبود نتیجه حرکت میکند.

در رابطه ۱۰، دما به طور نمایی کاهش می یابد به طوری که در تعداد زیادی از مراحل، دما زیاد است و رفتار تصادفی الگوریتم شدید است. در اواخر الگوریتم، دما با شیب زیادی کاهش می یابد و الگوریتم زمان کافی برای بهبود پاسخ نخواهد داشت.

شکل ۵ نتایج الگوریتم به ازای اجرای هر دو نحوه تغییر دما را نمایش میدهد. همانطور که انتظار میرود، بهترین عملکرد با تغییر دمای خطی بدست آمده است.

۴.۲ مقداردهی اولیه برخی پیکسلها

در صورتی که برخی از پیکسلها به طور دستی در ابتدای الگوریتم مقدار دهی شوند و در فرایند اجرای الگوریتم، هیچ کدام از این پیکسلها اجازه تغییر نداشته باشند، انتظار میرود نتیجه نهایی الگوریتم به طور قابل ملاحظهای بهبود یابد. زیرا با داشتن چنین اطلاعاتی و با اعمال فاکتور یکپارچگی برچسبها، نویز موجود در نقاط همسایه این پیکسلها به طور کامل حذف شده و برچسب این پیکسلها در تشخیص برچسب پیکسلهای دیگر موثر خواهد بود. شکل ۶ تاثیر مقدار دهی اولیه را بر عملکرد الگوریتم نمایش می دهد.

۵.۲ تاثیر نوع همسایگی

در صورتی که همسایگی نقاط را به شکل ۴ تایی در نظر بگیریم، برچسب هر پیکسل فقط با همسایگان عمودی و افقی خود مقایسه می شود. این مساله می تواند باعث کاهش دقت الگوریتم و باقی ماندن نویزهای مورب در تصویر شود. اگر همسایگی نقاط را به شکل ۸ تایی درنظر بگیریم، از آنجا که تعداد همسایگانی که برچسب هر پیکسل را با آنها مقایسه می کنیم افزایش می یابد، دقت الگوریتم افزایش خواهد یافت. با درنظر داشتن بهبودی که در بخش «بررسی مدل» ارائه شد (محاسبه تغییرات تابع آرا به جای مقدار تابع در کل تصویر)، افزایش تعداد همسایگیهای مورد بررسی، تاثیری در زمان اجرای الگوریتم نخواهد داشت. شکل ۷ تاثیر نوع همسایگی را بر عملکرد الگوریتم نمایش می دهد.

۶.۲ بررسی تاثیر نویز

در دستهبندی کننده بیز ساده دیدیم افزایش قدرت نویز در تصویر می تواند باعث کاهش چشم گیر دقت فرایند تقطیع شود. در مدل میدان تصادفی مار کف، با اضافه کردن فاکتور یکپارچگی برچسب نقاط همسایه، تا حد خوبی این مشکل حل شد. اما در این مدل، اگر قدرت نویز زیاد باشد، تعداد تکرار بسیار بیشتری باید انجام شود تا به پاسخ بهینه دست پیدا کنیم. با این توضیح، انتظار داریم با افزایش قدرت نویز تصویر، تعداد مراحل مورد نیاز برای رسیدن به پاسخ نهایی افزایش یابد.

شکل ۸ تاثیر نویز را در عملکرد الگوریتم به نمایش گذاشته است. همانطور که مشاهده می شود، افزایش نویز تصویر، دقت تقطیع را کاهش می دهد.

۷.۲ تقطیع داده واقعی در فضاهای رنگی مختلف

در این بخش از دو فضای رنگی مختلف برای تقطیع تصویر استفاده مینماییم. تصویر سطح خاکستری را مانند مثالهای قبلی تقطیع می کنیم. برای پیدا کردن پارامترهای توزیع گاوسی برچسبها در تصویر سطح خاکستری، ابتدا هیستوگرام تصویر بدون نویز را بدست می آوریم و سپس قلههای هیستوگرام را به عنوان پارامترهای توزیع گاوسی برچسبها در تصویر سطح خاکستری، ابتدا هیستوگرام تصویر بدون نویز را بدست می آوریم و سپس قلههای هیستوگرام را به عنوان نمونه مورد بررسی قرار می دهیم. در این قسمت، ابتدا تصویر را از فضای رنگی به فضای HSV را به عنوان نمونه مورد بررسی قرار می دهیم. در این قسمت، ابتدا تصویر را از فضای رنگی به فضای

منتقل کرده و سپس فاکتورهای SV را فیلتر می کنیم. سپس تمام مراحل قبلی را روی تصویر بدست آمده اجرا می کنیم.

شکل ۹ تاثیر فضاهای رنگی در دقت تقطیع را نمایش می دهد. در این شکل، خروجی الگوریتم به ازای دو نویز مختلف با قدرتهای مختلف به نمایش گذاشته شده است. همان طور که مشاهده می شود، تقطیع در فضای رنگی HSV دقت بیشتری دارد.

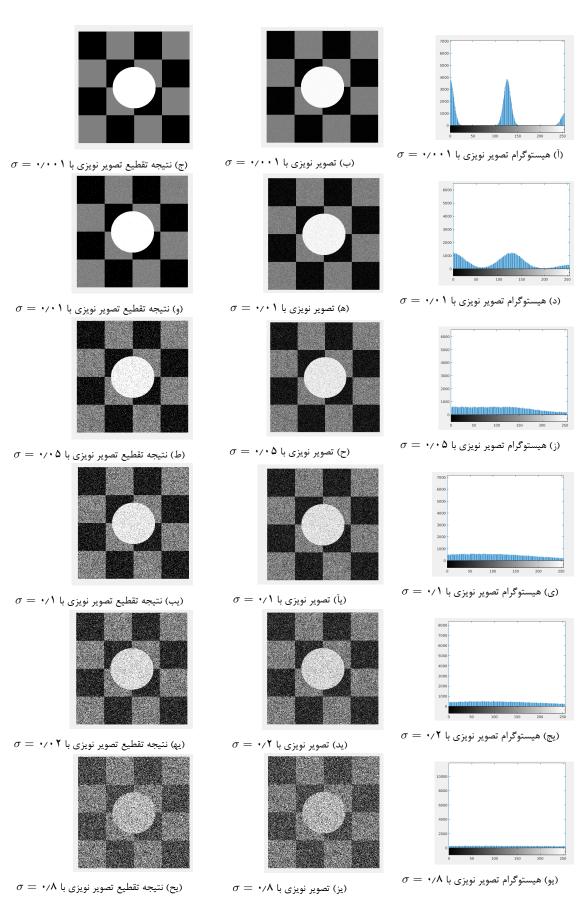
۸.۲ تقطیع تصویر با بیش از یک ویژگی

در این قسمت برای استفاده از بیش از یک ویژگی در مدل، از هر دو ویژگی سطح خاکستری و پارامتر رنگی H که در بخش قبلی مورد استفاده قرار گرفت، در تقطیع استفاده می کنیم. پارامترهای اولیه هر دو این ویژگیها شامل μ و σ قبلا محاسبه شدهاند. فاکتور H را به دو فاکتور موجود قبلی اضافه می نماییم و با بازنویسی رابطه ۶ به بررسی نقش بیش از یک ویژگی در تصویر می پردازیم.

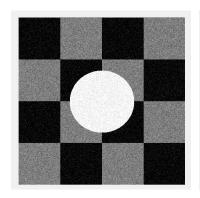
شکل ۱۰ خروجی الگوریتم را در حالت تک ویژگی با استفاده از سطح خاکستری و در حالت دو ویژگی نمایش میدهد. همانطور که مشاهده میشود، خروجی الگوریتم در حالت دو ویژگی بهتر از حالت یک ویژگی است.

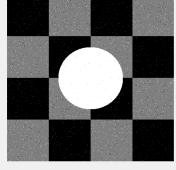
٣ توضيحات

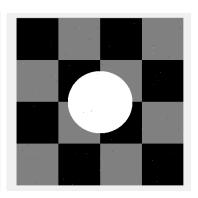
- * با توجه به ز مان بر بودن اجرای کامل الگوریتم، عموم آزمایشات نتیجه تکرار چهارم و پنجم الگوریتم هستند. بدیهی است ادامه اجرای الگوریتم بر بهبود پاسخ موثر خواهد بود اما نتایج مقایسات تغییری نخواهند کرد.
  - * سورس کد مربوط به پروژه در ضمیمه این گزارش ارسال شده است. همینطور این کد از ای<mark>ن لینک</mark> ، قابل دریافت میباشد.

 $\mu_{noise} = {}^{ullet}$ شکل ۲: نتایج عملکرد دستهبندی کننده بیز ساده در تقطیع تصاویر. در تمام تصاویر

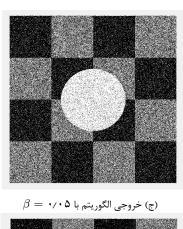

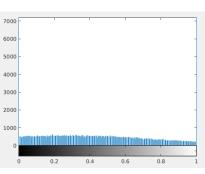
 $\sigma = \cdot / \cdot 1$ ج) تصویر ورودی با نویز گاوسی و

(ب) خروجی مدل بیز ساده

(آ) خروجی مدل مارکف در تکرار ۱۰

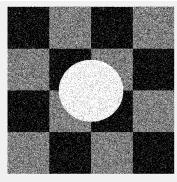
شکل ۳: مقایسه خروجی مدلهای مارکف و بیز ساده

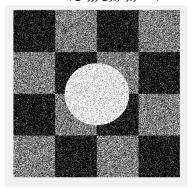

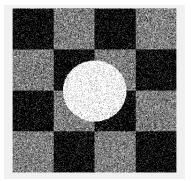

 $\sigma=\cdot/1$ (ب) تصویر نویزی ورودی با

 $\sigma=\cdot/1$ آ) هیستوگرام تصویر نویزی با

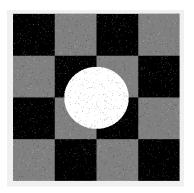

و) خروجی الگوریتم با β متغیر

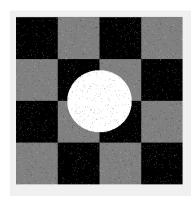
 $\beta=\,$ ۱/۸ ه) خروجی الگوریتم با

eta= ۱/۲ دوجی الگوریتم با (د)

eta شکل ۴: مقایسه تاثیر پارامتر

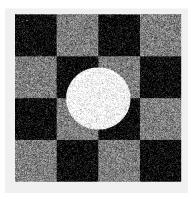

(ب) تغییر دما به صورت نمایی. نتیجه در تکرار چهارم

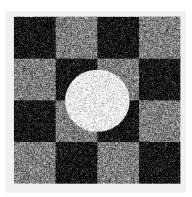

(اً) تغییر دما به صورت خطی. نتیجه در تکرار چهارم

شكل ۵: مقايسه تاثير نحوه تغيير دما با تصوير ورودى بدون نويز

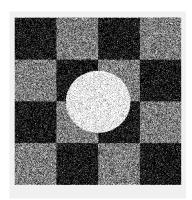

(ب) دستهبندی با مقداردهی اولیه ۵ درصد از نقاط

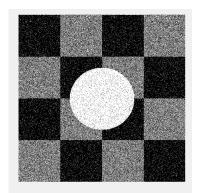

(اً) دستەبندى معمولى

 $\sigma= \cdot /1$ شکل ۶۰ مقایسه تاثیر مقداردهی اولیه برخی نقاط. تصویر نویزی با

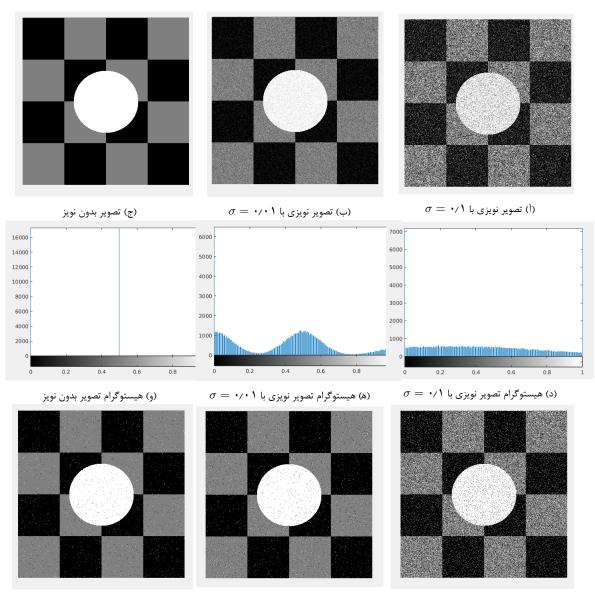

(ب) همسایگی ۴ تایی

(آ) همسایگی ۸ تایی

 $\sigma=\,$ شکل ۷: مقایسه تاثیر نوع همسایگی. تصویر نویزی با

 $\sigma = \cdot$ (ح) خروجی الگوریتم برای تصویر نویزی با $\sigma = \cdot / \cdot 1$ (ط) خروجی الگوریتم برای تصویر نویزی با $\sigma = \cdot / \cdot 1$ (شکل $\sigma = \cdot / \cdot 1$ شکل $\sigma = \cdot / \cdot 1$

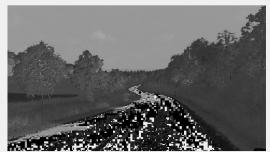

 $\sigma = \cdot/1~{
m HSV}$ بخروجى الگوريتم براى تصوير (ب

 $\sigma = \, \cdot \,$ آ) خروجی الگوریتم برای تصویر سطح خاکستری با

(c) سطح S تصویر ورودی

H تصویر ورودی H

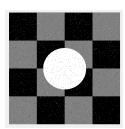

 HSV رنگی رنگی دستهبندی کننده در فضای رنگی (و)

ه) سطح ${
m V}$ تصویر ورودی

شكل ٩: مقايسه عملكرد الگوريتم در فضاهاي رنگي مختلف

(ب) خروجی حالت استفاده از بیش از یک ویژگی

(آ) خروجی حالت سطح خاکستری برای تصویر بدون نویز

شکل ۱۰: مقایسه تاثیر استفاده بیش از یک ویژگی